

ÚJ ÉLET, Népnevelők Lapja EGYESÜLETI ÉRTESÍTŐJE

A Magyar Tanítók Otthona rendes tagjai tagilletményül kapják.

Megjelenik a nagy szünet kivéte- lével minden vasárnap.	Szerkeszti: ÁGOTAI BÉLA. H.-szerkesztő: ALBRECHT ISTVÁN.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: IX., Kinizsy-utca 16. Telefon: József 24—17.
---	--	--

Tanító és muzsikus.

Elmondotta *Herrmann Antal dr.*, az Országos Magyar Zene-Egyesület ügy-
vezető elnöke a Magyar Tanítók Otthonában, Budapesten, 1913. január 3-án.

Tisztelt Otthon-elnök úr! Kedves társaság!

Engedjék meg, hogy egy kis elmélkedést fűzzek a Magyar Zene-Egyesület tisztelt elnöke, *Ságh József* barátom lelkes beköszöntő szavaihoz.

A franciák már nem hisznek a vallásban, de hisznek a babonában. A lapok közlése szerint a házasulandók a múlt év vége felé tömegesen tódultak az anyakönyvi hivatalokhoz, hogy még az ominózus számú 1913. év előtt köthessék meg frigyüket.

A babonának és a művészetnek, különösen a zenének van valami közössége. A léleknek bizonyos misztikus, transzcendentális hangulatában gyökerezik mindakettő. A művészeknek szoktak is különleges babonáik lenni.

Az Országos Magyar Zene-Egyesület jelenlevő tagjai azonban, az uralkodó derült hangulathól ítélve, kedvező ómennek tekintik, hogy éppen az 1913. év első péntekjén lépett frigyre egyesületünk a Magyar Tanítók Otthonával.

Igen természetes és észszerű egyesülés ez. Sok közösség van köztünk. Jó magam, a Zene-Egyesület szerény ügyveze-
tője, tényleges tanító vagyok és csak tiszteletbeli művész.

Egyesületünk zenésztagjai, produkáló és reprodukáló művészek, nagyobb részét egyúttal tanítók is. Zeneértő és zene-
kedvelő közönséget nevelnek, amelyre a művészeti életnek éppen olyan szüksége van, mint a művészi termelésre.

A tanító viszont alakító művész is. Nemzetalkotó munká-

jához nemcsak tudomány kell, hanem művészet is. Tanító-ságra születni kell, mint a művészetre. A tanító a legneme-sebb és legfinomabb hangszeren uralkodik : a gyermeki szíven. A tanító főfeladata, hogy harmoniára hangolja az egyént ön-magával, az emberiséggel és Istennel. A harmonia tartja össze nemcsak a zenei művet, hanem az emberi lelket, a társadal-mat és világegyetemet.

Tanító és művész együtt az eszmények apostolai, test-vériesen osztozkodnak azok kultuszában. A tanító az igaznak megismerésére törekszik és azt hirdeti. A művész a szépnek ideálját óhajtja megtestesíteni az anyagban. Köreink egymásba nyulnak. Műveink koronajaképen önök *szép* igazságokat hir-dessenek, mi pedig az *igaz* szépet alkossuk meg. A harmadik eszménynek, a jónak kultuszában teljesen találkozunk. Mind-ketten etikai alapon állva, az altruizmus ideáljának főképviselői vagyunk. Közös végcélunk, enboldogságunk feltétele : az ember boldogítása.

Nálunk a tanító otthona, az egyetem fényes csarnokától a néptanító szegényes hajlékáig (az utóbbi még inkább) men-helye nemcsak a műveltségnek, hanem a művészetnek is. Műveltség és művészet egy tőből fakadnak, nemcsak az eti-mologia szerint.

És valamint az egyes magyar tanító otthonában szívesen látott vendég a művészet, azonképen a Magyar Tanítók Ott-hona azilumot nyújtott az eddig hajléktalan Országos Magyar Zene-Egyesületnek, amely a magyar zeneművészet minden művészi, társadalmi és anyagi érdekeinek egyetemes képvis-elését vallja fenkölt céljául.

Vigalmaiban is komoly célt szolgáló bohém-társaságunk itt, a Tanítók Otthona díszes és mégis meghitt, kényelmesen intim csarnokaiban, igazán otthoniasan érzi magát, mintegy érzi a családi tűzhely melegét, s az azt szító testvéri szív rokon-szenvét. Ezzel nekem is régi vágyam teljesült, aki először éreztem volt meg, hogy ez a hely van arra predesztinálva, hogy itt véget érjen a Zene-Egyesület nomádsága, ezzel új korszak kezdődjék : a fejlődés, a lendület kora. Fogadja ezért tisztelt elnök úr szívből fakadó igaz hálánkat, mely lényegileg csak abban nyilvánulhat, amiben az énekes madaré, ha hálát zeng a Teremtőnek lombsátoros fészkeért.

Az Otthon köréből.

NAPTÁR.

(Együttal meghívás az Otthon összes estélyeire)

Délelőttönként $\frac{1}{2}$ 10— $\frac{1}{2}$ 12 óráig ifjúsági színelőadások. Belépődíj gyermekeknek 60 fillér, felnőtteknek 1 korona. Általányár 160 korona.

13-án, vasárnap d. u. $\frac{1}{2}$ 5 órakor színelőadás. Színre kerül: „Csókon szerzett vőlegény“. Énekes bohózat, 3 felvonásban. Hozzájárulás tagoknak és hozzátartozóiknak 70 fillér, nem tagoknak 1 korona.

17-én, csütörtökön este 8 órakor az Orsz. Magyar Zene-Egyesület hangversenye. Rendezi Major Gyula, zongoraművész. A hangversenyen az Otthon tagjait és hozzátartozóikat, vendégeiket szívesen látják. Ruhatár 60 fillér. (Utána társasvacsora.)

20-án, vasárnap d. u. $\frac{1}{2}$ 5 órakor színelőadás. Színre kerül: „Nebántsvirág“ Operett, 4 felvonásban. Hozzájárulás tagoknak és hozzátartozóiknak 70 fillér, nem tagoknak 1 korona.

26-án, szombaton d. u. „Röck Szilárd emlékünnap“ az Otthon dísztermében. Az ünnepség után társasvacsorát rendezünk. A részletes programot a következő számunkban közöljük.

*

Az Otthon ügyésze. Az igazgatóság az ügyészi tisztségre *Dr. Orbay Dénes* ügyvédet hívta meg. *Dr. Orbay* úr a tisztséget elfogadta és azon kívül, hogy az Otthon jogi ügyeiben eljár, **minden csütörtökön d. u. 6—7 óráig** az Otthonban tartózkodik és tagtársainknak teljesen díjtalanul szolgál jogi tanáccsal.

*

Igazgatósági ülés. Az április 3-iki igazgatósági ülés főként azoknak az ügyeknek előkészítésével és végrehajtásával foglalkozott, melyek még a kialakulással, építkezéssel, vagy a hátralévő idő programjával kapcsolatosak. Elnök jelentést tett arról, hogy a pótépitkezések költségeire szükséges fedezetet, 25,600 kor. a főváros törvényhatósági közgyűlése április 2-án tartott közgyűlésében egyhangulag megszavazta. Hiteltúllépésről ebben az esetben szó sincs. A különféle engedélyező- és felülvizsgáló-bizottságok utólag több kikötést tettek és kíván-

ságaik folytán kellett még utólag több épületet emelni, tetőzetet cserélni, stb. Ezeknek fedezésére szolgál a 25,600 korona.

Jelentései után bemutatta a hátralevő idő programját, melyet lapunk legközelebbi számában mi is közölni fogunk. S emellett hétről-hétre közöljük a következő hét programját is. (Ismételten figyelmébe ajánljuk kartársainknak a „Naptár” című rovatot, mert külön meghívókat nem küldünk, összes estélyeinkről itt adunk hírt s ezúton hívjuk meg kartársainkat és hozzátartozóikat.)

A taggyűjtés szervezését illetőleg az igazgatóság azt határozta, hogy valamennyi fővárosi iskolánál felkér egy kollegát, aki azután azon iskolánál az Otthon képviseli. A taggyűjtést szervezi, figyelemmel kíséri az Otthon dolgait és arról a testületet, ha szükséges, tájékoztatja. Összekötő kapocs lesz az Otthon, az Ifjúsági Színház és az iskola között. Az Otthon szervező bizottsága — melynek elnöke Kelemen Antal — gondoskodik ennek a határozatnak végrehajtásáról.

Elnök jelentést tett még arról, hogy pünkösdkor ismét nagyobb számban jönnek fel Budapestre a vidéki kartársak, a fogadásra és ellátásra vonatkozólag tehát már most intézkedjék az igazgatóság. Ugy határozott az igazgatóság, hogy az üres szobákat mind hálósobákká kell átalakítani, hogy minél többet tudjunk elhelyezni kartársaink közül. A vendéglátást akként kell szervezni, hogy a vidéki tagok igazi meleg és olcsó Otthonra találjanak.

Az Otthon gazdasági bizottsága a végrehajtást illetőleg javaslatot nyújt be a jövő igazgatósági ülésre.

Budapesti Tanítótestület.

Közygyűlés. Április 3-án, csütörtökön d. u. tartotta évi rendes közgyűlését a Budapesti Tanítótestület, *Kemény Simon* alelnök vezetésével. A napirend előtt elnök jelezte, hogy ez a közgyűlés a Tanítótestület 40-ik évi rendes közgyűlése, a Budapesti Tanítótestület már negyven éves multra tekinthet vissza. Az évfordulót az őszi rendes közgyűlésen ünneplik meg, mely időre elkészül a tanítótestület 40 éves története is, melynek megírására az elnökség Ember Sándor el. isk. igazgatót kérte fel.

Ezután az elnök beszámolt a Testület mult évi munkásságáról. A testület egyaránt munkálkodott a fővárosi tanítóság érdekeiért és az egyetemes tanítói érdekekért. Kerületi körei hasonlóképen nagyobb tevékenységet fejtettek ki. A nyolcosztályu népiskola szervezésének és taní-

tási tervezetének kérdése, a mozgószínházak reformja, az állampolgári nevelés kérdése azok a főbb kérdések, melyekkel a kerületi körök foglalkoztak. Az elemi iskolai kör különösen gyermekvédelmi kérdésekkel, az ipariskolai kör az óradíjak rendezésével és a tanítási idő megváltoztatásának kérdésével foglalkozott. A gazd. és háztartási isk. kör az olvasókönyvek revízióját tárgyalta. A tárgyalta kérdések nyomán elfogadott határozati javaslatokat az elnökség a főv. Tanácsa elé terjesztette. Több ízben anyagi kérdéseket is tárgyalta az igazgatóság és az elnökség. Mozgalmat indított a családi pótlék ügyében is

Az elnök bejelentéseit élénk vita követte. *Ilf. Szűcs Jenő* nem veszi tudomásul elnök jelentéseit. Szerinte a vezetőség nem tesz eleget kötelességének, különösen a tanítóság anyagi ügyeit nem törekszik előbbre vinni. Kérdést intéz az elnökhöz, mi lett a sorsa a múlt évi közgyűlésen benyújtott amaz indítványának, melyet a tanítók egyetemi továbbképzése érdekében tett.

Bíró Samu védelmébe veszi az elnökséget és tiltakozik az ellen, hogy a testület fiatalosága. — mely bár igen tiszteletreméltó elveket követ, — a közgyűléseken mindig mint rendbontó jelenjék meg.

Drózdý Győző a testület szervezetét bírálja és kifogásolja, hogy az igazgatótanács tagjai között a tulnyomó többségben igazgatók vannak. Kívánja, hogy az igazgató-tanácsba a jövőben nőket is nagyobb számmal válasszanak be.

A közgyűlés tudomásul vette elnök jelentéseit, majd áttértek a választásokra.

Kemény Simon elnök bemutatja az igazgatóság javaslatát, melyben azt ajánlja, hogy a közgyűlés Rákos István főv. szakfelügyelő-igazgatót, — aki mint a tanítótestület elnöke és alelnöke érdemes és eredményes munkát fejtett ki a tanítóság érdekében, — válassza meg a Budapesti Tanítótestület *tiszteletbeli tagjává*. A közgyűlés egyhangulag határozattá emelte az igazgatóság javaslatát.

Elnök azután jelentette, hogy 20 tag az elnök, alelnök, főtitkár, titkár választásának megejtéséhez *titkos szavazást kért*. Ezt elrendelte, s a közgyűlés Háda József elnöklete alatt szavazatszedő-bizottságokat küldött ki, a szavazatok összeszámlálására.

Négyféle szavazó-lappal szavaztak. Az igazgató-tanács hivatalos jelöltjei voltak: elnökségre Gergely István, alelnökségre Ember Jenő, főtitkár Görgey István, titkár Bárd Vilmos. Ellenjelöltek: elnökségre Huszti József, alelnök Petz Lujza, főtitkár Ekamp Nándor, titkár Dausz Gyula. Nyolc óra felé hirdették ki a szavazás eredményét. Gergely I. 180, Huszti J. 128, Ember J. 216, Petz L. 79, Görgey I. 164, Ekamp N. 131, Bárd V. 116, Dausz Gy. 186 szavazatot kapott. Elnök lett tehát Gergely István, alelnök Ember Jenő, főtitkár Görgey István, titkár Dausz Gyula.

Kemény Simon üdvözölte a tisztikar új tagjait és Rákos István tiszteletbeli tagot.

Majd tudomásul vették a titkár, pénztáros és számvizsgálók jelentését s azután elnök bemutatta *Gárdos Dávid* indítványát, a ker. körök vitatételeinek megállapítása tárgyában. Az indítvány a következő: Az igazgató-tanács minden év június hónapjában állapítsa meg a következő tanévi

ősz i kör i gyűlések elé kerülő vitatétel címét és céljait. A megállapodáshoz híven szólítsa fel a főváros tanítóságát a vitatétel kidolgozására. A beérkezett munkák megbírálására bíráló-bizottságot küldjön ki. A bíráló-bizottság előadója számoljon be az egyes munkákról s a legjobbat bocsássa a kerületi gyűlések elé. A tavaszi kör i gyűlések elé kerülő vitatételre pedig minden év december hónapjában hirdessenek pályázatot. Az első pályázat októberben, a másik áprilisban jár le. A beérkezett munkák jutalmazására 3 díjat állapítson meg az igazgató-tanács és pedig: I. díj 200 korora, II. díj 100 korona, III. díj dicséret. Vitatétel az I. díjat nyert pályamunka lehet. A pályanyertes művek a Budapesti Tanítóegyesület tulajdonába menjenek át. A kitüntetett munkák jelíges levelei csak az igazgató-tanácsi ülésen bontassanak fel.

Drózd y Győző csak egy díjat kér kitűzetni. A díj 500 korona legyen.

Elnök javaslata pedig: I-ső díj 100 kor., II-ik 50 kor., III-ik dicséret.

Végül Gárdos Dávid módosította indítványát. I-ső díj 300 koronát kér kitűzetni, II-ik díj dicséret. A közgyűlés ezt a javaslatot fogadta el.

Tanítók Országos Szövetsége.

Szolgálati pragmatika. A mult év nyarán rendezett VII. Egyetemes Tanítógyűlés utasította a Magyarországi Tanítótestületek Országos Szövetsége igazgatóságát, hogy készítse el a tanítóság szolgálati pragmatikájának tervezetét. A munkálat elkészítésénél vegye alapul a VII. Egyetemes Tanítógyűlés erre vonatkozó határozatait. A Szövetség elnöksége a tervezet elkészítésével Kovách Alajos igazgató-tanítót (Nenyed, Nyitram.) bízta meg, aki a tervezetet el is készítette és azt a szövetség igazgatóságának márc. 19-én tartott ülésén mutatta be. Az igazgatóság úgy határozott, hogy a tervezetet kinyomtatja a Szövetség tanács és az igazgatóság tagjainak, valamint valamennyi magyarországi tanítóegyesületnek megküldi. A tanítóegyesületek a tavaszi gyűléseiken vitatárgyává teszik és megjegyzéseikkel együtt visszaküldik a Szövetség igazgatóságának, mely azt juniusi ülésében tárgyalja és javaslatot tesz a Szövetség tanács nyári közgyűlésének. A tanács megállapítja a végleges szöveget és azt felterjeszti a közokt. miniszter elé. A miniszteriumban is most foglalkoznak a kérdéssel és bizonyosan a tanítóság óhajításainak figyelembevételével alkotják meg a szolgálati pragmatikát.

*

A VII. Egyetemes Tanítógyűlés naplója. A mult év nyarán rendezett egyetemes tanítógyűlés előkészítéséről, munkájáról számol be ez a napló, melyet Simon Lajos, a Szövetség főtitkára szerkesztett. A naplót az egyetemes gyűlés tagjai tagdíjuk fejében a mult hetekben kapták. Nem tagok Dallos István pénztárosnál, Budapest. VIII., Práter-utca 31. szám alatt 3 koronáért megszerezhetik. Akik tanítóközéleti ügyekkel foglalkoznak, haszonnal forgathatják a nagy gonddal és pontossággal megszerkesztett naplót.

Hírek.

A budapesti tanítók betegsegélyző egyesülete a megalakulás küszöbén áll. A tanítóság fokozott érdeklődését mutatja, a kibocsájtott körlevelekre az aláírások nagy számban érkeznek vissza.

Nemcsak a tanítóság, hanem az orvosi és ügyvédi körök is figyelemmel kísérik az előkészítő bizottság munkálkodását.

Az ügyvédi karból dr. Lévai Tibor, mint az egyesület leendő ügyésze segédkezik a létesítendő egyesület szervezésében. A bizottság értekezleteit a Magyar Tanítók Otthonában (IX., Kinizsy-utca 16) tartja, melynek helyiségeit Ágotai Béla elnök készséggel bocsájtotta rendelkezésre.

*

Gyorsírók ülése. A Nagy Sándor rendszerét művelő *Magyar Gyorsírók Egyesülete* április hó 2-ikán tartotta a Magyar Tanítók Otthonában rendes havi ülését. Az ülésen a pünkösdi rendszerközi írásverseny ügyét s egy ugyanakkor rendezendő intézeti ifjúsági írásverseny módozatait tárgyalták. Kováts Alajos igazgató hivatalos előterjesztései után B. Major János gyorsírás-tanár: *Hova sülyed a gyorsírás?* címen tartott előadást.

Az ülést társasvacsora követte az Otthon helyiségeiben.

*

Tanulók kirándulásai. Általában évközben is, de leginkább a karácsonyi, husvéti és nyári nagy szünet alatt az iskolák tanulói tanáraik, tanítóik vezetése mellett csoportokban tanulmányi kirándulásokat végeznek. Állam, főváros és más iskolafentartók bőkezűen támogatják ezeket a kirándulásokat, melyek valóban jó alkalmak az ismeretek gyűjtésének tanítóra és tanítványra egyaránt. A baj csak az, hogy az utóbbi években a kirándulók Magyarországot nem tartották érdemesnek a tanulmányozásra, valamennyien külföldre siettek. Akárhányszor a megsemmisítőket itthon jobb és tökéletesebb formájában feltalálhatták volna, de ki tudja mi, külföldre vonzotta őket. Ahelyett tehát, — sok más és igen fontos szempontot nem is tekintve — hogy az ifjúsággal elsősorban saját hazáját ismertették, szerettették volna meg, elvitték őket külföldre sokszor silányabb dolgokat megbámulni, s ilyenképen egyenesen arra nevelték az ifjúságot, amiről ma minden agitálás, cikkezés, siránkozás sem tartja vissza a felnőtteket, hogy ne menjenek külföldre utazgatni, fürdőre, vásárolni vagy ki tudja még miért. Az ország egy-egy vidéke egynémely dologban sokkal szebbet, jobbat és tökéletesebbet nyújt, mint a külföld bármely országa. A „Balatoni Szövetség” vezetői is érzik, ha végre azt akarjuk, hogy a közönség ne külföldre igyekezzék, hanem hazájában maradjon, úgy az ifjúságot kell ide szoktatni. Lelkes felhívásban fordul az iskolák vezetőihez, hogy a Balaton

vidékére vezessék az ifjúságot. Bizonyosan meg is lesz az eredménye a felhívásnak. Igen jól tudjuk mi azt, hogy a külföldi tanulmányutak alkalmával is a „tanulmányozás“ nem éppen úgy értendő, amint az írva van. Sok más és igen értékes célja is van azonban azon kívül. A jó az, hogy ezek miatt nem szükséges 6–7 nap alatt befutni fél Európát, mely idő alatt tanulmányozni egyáltalán nem lehet, sőt az utazás a tanulóknak sem élvezetet, gyönyört sem nyújt, hanem kín és fáradság. Mig ugyanazon idő alatt itthon is tehetünk sok haszonnal járó és eredményes kirándulást az ország legtávolabbi szép vidékeire is.

A főváros tanácsa is kimondotta, hogy csak kivételesen és igen indokolt esetben támogat külföldre vezetett tanulmányi kirándulásokat. Van reményünk arra, hogy a közeljövőben már annyian igyekeznek itthon maradni, mint amennyien mostanában nem találnak idehaza megnézni és „tanulmányozni“ valót. Már ez is szép eredmény lesz.

*

Szabályrendelet a mozik ifjúsági előadásairól. A városi ifjúság lelkét megmételtyező „kultúrtermékek“ ellen folyó küzdelemnek igen fontos részét teszi a mozik látogatásának korlátozása. A modern technika e szép alkotásának is az adja meg az értékét, hogy kinek a kezébe kerül. Ha majd egyszer igazán bevonul az iskolába, óriási reformokat fog létesíteni a szemléltető oktatás körül s kiváló segédeszközzé lesz a tanításnak. De az utca és lelketlen üzletemberek jobban siettek a mozi előnyeit kiaknázni, mégpedig sajnos, olyan módon, mely a hatóságok erélyes beavatkozását teszi szükségessé. A németbirodalmi városok közül már több város hatósága alkotott szabályrendeletet a mozik ifjúsági előadásairól. Itt ismertetjük a rostocki tanácsnak rendeletét, mely következőképen hangzik: Tizenhat éven aluli gyermekek, ha szülők kíséretében jönnek is, csak külön gyermekek részére rendezett előadásokra bocsáthatók be. Az ilyen előadások „gyermekelőadás“ jellegét minden bejáratnál és a pénztárnál is szembeötlően fel kell tüntetni. Az előadást pedig legkésőbb esti hét órakor be kell fejezni. Gyermekelőadás címén csak olyan darabokat szabad adni, melyeket a rendőrség előzetesen felülvizsgált és engedélyezett. Minden előadás műsorát legalább 8 órával az előadás megkezdése előtt két példányban be kell nyújtani. A rendőrség felügyelő közegeit előleges bejelentés nélkül is bármikor ingyenesen be kell bocsátani a nyilvános előadásokra. Sőt a vállalkozó köteles a rendőrség kívánatára rendes előadás megkezdése előtt zárt előadást rendezni a rendőrség megbízottja előtt, amelyért semmiféle kárpótlás nem jár. Előadásokat hirdetni csak azzal a címmel vagy megjelöléssel szabad, mellyel vizsgálat céljából a rendőrséghez benyújtották. A rendelkezés ellen vétők, amennyiben más büntető határozat alá nem esnek, 150 márkányi pénzbüntetéssel, illetőleg behajthatatlanság esetén 14 napi elzárással sújtandók. A büntetés rendőri büntető eljárással fogantatható. A szabályrendelet megtartásáért felelős a vállalat tulajdonosa vagy annak helyettese, de az ifjúkori látogatók szülői vagy gyámjai és a közönséget bebocsátó személyzet is.